

KIVESSYÖVÄN HOITO SYÖPÄKLINIKALLA (HUS)

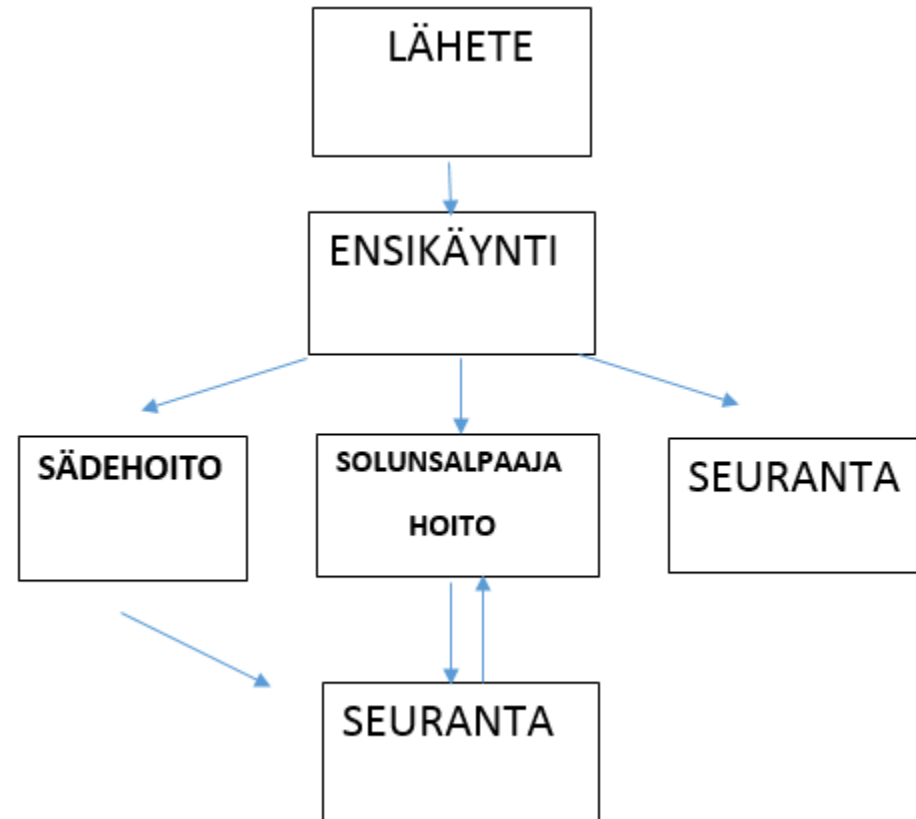
KIVESSYÖPÄHOITAJAN PUHEENVUORO

Sairaanhoitaja Saara Haapasaari
HYKS Syöpäkeskus

ESITYKSEN KULKU

- Kivessyöpöpotilaan hoitopolku leikkauksen jälkeen
- Kivessyövän leviämisreitit
- Hoidon mahdolliset sivuvaikutukset
- Seuranta
- Yleisimmät ongelmat seurannassa
- Psyykinen hyvinvointi
- Itsenäinen hoitajavastaanotto
- Kivessyöpöhoitajan vastaanotto
- Tärkeää kivessyöpöhoitajan työssä

KIVESSYÖPÄPOTILAAN HOITOPOLKU LEIKKAUKSEN JÄLKEEN

LÄHETE

- - Syöpätautien klinikalle tullaan aina lähetteellä
- - Syöpä on jo todettu
- - Tarve syöpähoitoihin tai seurantaan

ENSİKÄYNTI

- Aina lääkärille
- Edeltävät levinneisyystutkimukset:
  - verikokeet (PVKT, AFP, HCG, HCG-beta), tietokonetomografia (vartalo)
- Jos todetaan levinneisyyttä -> alkaa hoito
- Jos ei levinneisyyttä -> jäädään seurantaan ja hoidot aloitetaan vasta kun metastasointi todetaan
- PAD valmistunut ensikäynnille:
  - **seminooma** (sukusoluja)
  - **non- seminooma** (sikiökehityksen eri suuntia, embryonaalinen, teratooma, choriokarsinooma, ruskuaispussituumori, näiden yhdistelmät.
  - muut kiveksen tuumorit (**Leydigin ja sertolinsolu tuumorit**)
- Lääkäri kertoo tulokset, kivessyövän ja seurannan pääperiaatteet -> valitsee seurantakaavion
- Kivessyöpähoitajan yhteystiedot -> jatkossa potilas on yhteydessä hoitajaan

SOLUNSAALPAAJAHOITO

Laadittu itusolukasvaimien hoitosuositus HYKS Syöpäkeskuksessa, jota päivitetään aika ajoin.

- levinneessä non-seminoomassa
- levinneessä seminooma

BEP-HOITO (5-päiväinen hoito)

alkututkimukset ennen hoitoa:

- verikokeita, ekg, virtsanäyte, tarvittavia kuvantamisia
- spirometria, diffuusiokapasiteetti, kuulokäyrä, sperman pakastus

BEP-hoito

Sytostaattihoidon toteutus

- toteutetaan vuodella ja poliklinikalla
- hoidon pituus 3 x 21 pv. sykli
- Infuusiona (Bleomysiini, etopofosidi, sisplatiini)
  - 1-5pv. tiputus osastolla
  - hoidon päivänä 9 polikliininen tiputus
- spirometria, diffuusiokapasiteetti, kuulokäyrä, TT kontrolleja kesken hoidon ja hoidon päätyttyä.

BEP-hoito

Leikkaushoito solunsalpaajahoidon jälkeen:

- Retroperitoneaalinen imusolmukkeiden poistoleikkaus
- Joskus tarvitaan hoidon jälkeen leikkaushoitoa, jos jää jäännöskasvainta
- Jätekasvain sisältää yleensä teratoomakudosta, joka on lääkeresistentti -> tarvittaessa jätekasvain poistetaan kirurgisesti.
- Jos jätekasvain alle 3cm jäädään seurantaa ja leikataan vasta jos se alkaa kasvaa.

Hoidon loputtua siirrytään seurantaa

SÄDEHOITO

- levinneen seminoman ensisijainen hoito
- paikallinen hoito
- hoitoannos: $12 \times 1.8 \text{ Gy} = 21.6 \text{ Gy}$
- siemennesteen pakastus
- kivessuoja

Sädehoidon jälkeen seurantaan

KIVESSYÖVÄN LEVIÄMISREITIT

- toteamisvaiheessa **useimmiten paikallinen**
- alueelliset imusolmukkeet **retroperitoneaalisesti** munuaissuonten tasolla
- **Hematogeeninen** leviäminen keuhkoihin, maksaan keskushermostoon

HOIDON MAHDOLLISET SIVUVAIKUTUKSET

- Onkologisiin hoitoihin liittyy merkittäviä pitkäaikaishaittoja, jotka voivat heikentää potilaan elämänlaatua ja lyhentää elinikää.

A) Hoidon akuutit ohimenevät haitat:

- tuumorilyysi
- sytopenia
- mahasuolikanavan oireet (pahoinvointi/ oksentelu, mukosiitti...)
- enkefalopatia (uneliaisuus, tokkuraisuus, hallusinaatiot)

HOIDON MAHDOLLISET SIVUVAIKUTUKSET

B) Hoidon akuutit, mahdollisesti kroonistuvat haitat:

- keuhkovaurio
- verisuonivaurio (Raynaud´n oire; valkosormisuus, kipu, tunnottomuus)
- munuaisvaurio
- ihomuutokset (ihon, nivelten paksuuntumista, pigmentaatio/raapimisjäljet)
- sukurauhasten toiminnan muutos (infertiliteetti, testosteronin puute)
- kuulovaurio (tinnitus)
- neuropatia (tunnottomuus, pistely, puutuneisuutta)

HOIDON MAHDOLLISET SIVUVAIKUTUKSET

C) Myöhäissivuvaikutukset:

- sekundaarisyöpä
- kardiovaskulaariset sairaudet

SEURANTA

- Jos levinneisyystutkimuksissa ei todeta leviämistä, jäädään aina ensisijaisesti seurantalinjalle
- hoitojen päätyttyä aloitetaan seuranta
- Periaate: a) taudin uusimisen toteaminen
b) hoidon sivuvaikutusten havaitseminen ja hoitaminen
- HYKS:ssä laadittu kirjalliset kivessyövän seuranta ohjeet;
  - 5 erilaista seuranta ohjetta; joihin vaikuttaa
    - diagnoosi ja levinneisyys
    - onko saanut sädehoitoa
    - onko saanut solunsalpaajahoidoa
    - onko pelkkä seuranta

SEURANTA

- Seuranta kestää 5, 7, 9 vuotta
- Seurantaväli 2kk - 2vuotta
- Vastaanotot jaettu lääkärille ja hoitajalle:
  - ensikäynti ja lopputarkastus lääkärillä
  - seurannan puolivälissä 2v. tai 5v. kontrolli lääkärillä
  - muut käynnit ja kirje ajat hoitajalla
- Potilas on yhteydessä kivessyöpähoitajaan kaikissa asioissa
  - oireet, reseptit, ajan siirrot, asiat lääkärille ym.

Aika	Sisältö
3 kk	Testislab*, vartalon CT, vastaanotto, L
6 kk	Testislab, thoraxrtg, vastaanotto, SH
9 kk	Testislab, thoraxrtg
1 v	Testislab, thoraxrtg, RR, vastaanotto, SH
1v 4 kk	Testislab, vartalon CT
1v 8 kk	Testislab, thoraxrtg
2 v	Testislab*,RR, thoraxrtg, vastaanotto, L
2v 6kk	Testislab, thoraxrtg
3 v	Testislab, vartalon CT, RR, vastaanotto, SH
4 v	Testislab, thoraxrtg, RR, vastaanotto, SH
5 v	Testislab*, vartalon CT, RR, vastaanotto, SH
6 v	Testislab, thoraxrtg
7 v	Testislab, vartalon CT, RR, vastaanotto, L

SEURANTA

Yleistä seurannasta:

- Vaatii sitoutumista
- Seurannan aiheuttama henkinen rasitus
- Tiiviin seurannan kustannukset
- Tauti uusii n. 20%, 80% ylihoidetaan
- Taudin mahdollisesti uusiutuessa onkologisella hoidolla saavutetaan yhtä hyvät hoitotulokset, kuin välittömällä liitännäishoidolla.
- Tavoitteena, että suurin osa potilaista, joilla on kivekseen rajoittunut tauti, säästyisi kokonaan solunsalpaaja- ja sädehoidon haitoilta.
- Seurannan laatu ja intensiteetti räätälöidään taudin riskin mukaan, pyrkien välttämään liiallista kuvantamistutkimuksiin liittyvää säderasitusta.

YLEISIMMÄT ONGELMAT SEURANNASSA

- Markkerit nousevat (AFP, HCG, HCG-beetta)
- Suurentuneet imusolmukkeet CT:ssä
- Alhainen testosteroni (LH, FSH muutokset)
- Hoitojen jälkioireet
- Erektio- ja potenssihäiriöt (lääkitys)
- Terveen kiveksen kipu (UÄ)
- Muutokset keuhkoissa (tulehdus, sarkoidoosi)
- Hoitojen jälkeen sperman analyysi

PSYKKINEN HYVINVOINTI

- Henkinen jaksaminen käydään läpi
- Tieto miten kivessyöpä käyttäytyy ja liikkuu kehossa on tärkeää potilaille.
- Testosteronin vaikutus miehen elämään, vajaatoiminta voi aiheuttaa ongelmia päivittäiseen arkeen ja sen kautta psyykkiseen jaksamiseen
- Yleensä pystyvät unohtamaan sairastumisensa, eivät mieti sitä.
- Suurin osa elämässä kiinni 100%
- Vähän niitä, jotka haluavat psykososiaalista tukea

ITSENÄINEN HOITAJAVASTAANOTTO

KIVESSYÖPÄHOITAJAN VASTAANOTTO HYKS:ssä

- Lääkäreiltä siirrettyä toimintaa
- Lupa suorittaa hoitajavastaanottoa
  - kokemusta kivessyöpä potilaista
  - todistus täydennyskoulutuksesta
  - lupa suorittaa lisätehtäviä
- Käynnistynyt 2010 vuoden alusta
- Laskutettavaa toimintaa
- Konsultti lääkäri käytettävissä

KIVESSYÖPÄHOITAJAN VASTAANOTTO

- Pyrkii vastaamaan kokonaisvaltaisesti potilaiden asioista, konsultoimalla tarvittaessa lääkäriä, tiedostaen omat rajansa ja osaamisensa
- **”Oire-puhelin”** potilaille, kaikissa kivessyöpään liittyvissä asioissa, oireet, ajan siirrot, reseptit, asiat lääkärille ym.
  - Helpottaa potilaan asiointia, tuttu hoitaja, säästää henkilö resursseja, vähentää ajanvarauspuhelimien ruuhkaa.

Kivessyöpähoitajan puhelin numeron voi antaa leikatuille potilaille !

TÄRKEÄÄ KIVESSYÖPÄHOITAJAN TYÖSSÄ

- Osaaminen
- Huolellisuus, tarkkuus
- Konsultointi, varmistus
- Kyky nähdä potilas kokonaisuutena
- Rohkeus käsitellä arkojakin asioita ja tehdä aloitteita
- Luoda vastaanotolla ilmapiiri, jossa potilas uskaltaa puhua intiimeistä asioista vaivautumatta.
- Luottamus ja helppo lähestyä
- Hoitajan ikä?

KIITOS😊

KIVESSYÖPÄHOITAJA 050-4274270